

kritiskt har granskat den fabrikation av pappersmedlemmar som förekom inom AIF åren 1959–1966.

Hentiläs bok ger ställvis närmast intryck av en telefonkatalog. Ibland uppräknas ett så stort antal namn och siffror att den i övrigt flytande och lättlästa texten känns seg. Hentiläs verk är förutom en analys av helhetsutvecklingen också en handbok över AIF:s historia i vilken det finns skäl att räkna upp toppar och prestationer inom skilda idrottsgrenar. Författaren och bildredaktören Voitto Raatikainen har kanske t.o.m. varit alltför noggranna då de har infört bilder på samtliga funktionärer och delegater i de centrala förhandlingsdelegationerna och beslutande organen.

AIF:s historieskrivning har sitt eget brokiga förflutna. Efter flera misslyckade och halvhjärtade försök har förbundet emellertid nu erhållit ett förnämligt organisationshistoriskt verk. De som forskar i frågor som berör förhållandet mellan arbetaridrott – arbetarrörelse – idrottspolitik kommer flitigt att hänvisa till detta banbrytande storverk, vars betydelse i främsta hand inte baserar sig på tryckarkens antal. De i många fall obanade spår som Hentilä dragit upp kommer att hjälpa oss efterskidare.

Tapio Bergholm

Översikt över aktuell svensk medeltidsforskning

Svensk medeltidsforskning i dag. En forskningsöversikt, redaktör Göran Dahlbäck, 173 s. Uppsala 1987.

För att stimulera svensk medeltidsforskning gav humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet i Sverige 1984 fem medeltidsspecialister i uppdrag att utarbeta en översikt över aktuell medeltidsforskning i Sverige i ett internationellt sammanhang. Resultatet av denna satsning föreligger i forskningsöversikten 'Svensk medeltidsforskning i dag'. Av författarna behandlar Göran Dahlbäck de traditionella historiska disciplinerna, Mereth Lindgren den konsthistoriska forskningen, Åke Andrén kyrkohistorien, Monika Asztalos den latinskspråkiga litteraturen och Thorsten Andersson den forskning som har fornsvenskan som forskningsobjekt. I arbetet beaktas främst sådana undersökningar som tillkommit under 1970- och 1980-talen.

I förordet konstateras att verket av forskningsorganisatoriska skäl beaktar bara den forskning som gäller det nutida Sverige. Sålunda presenteras undersökningar och forskningsprojekt som gäller de landskap som under medeltiden hörde till Danmark och Norge, medan däremot sådan forskning som rör den östra rikshalvan inte medtagits. Kanske det i samarbete med vederbörande finländska myndigheter hade varit möjligt att få med sådana forskningsresultat gällande Finland som har relevans på riksnivå. Som det nu är, saknas varje antydan om den diskussion som på 1970- och 1980-talen förts om Nöteborgsfredens gräns och den svenska intressesfärens omfattning i öster (bidrag av John Lind, Kauko Pirinen och Kyösti Julku). I lokalhistoriska arbeten, främst landskapshistorieverk, finns nya resultat och synpunkter som kan tänkas intressera även svenska forskare. På grund av de här verkens karaktär framgår de undersökta frågekomplexen inte ur bibliografier. Det bör dock tillstås att redaktionen inte helt konsekvent följt den fastslagna geografiska avgränsningen. Sålunda nämns bl.a. Birgit Klockars studie *I Nådens dal, Klosterfolk och andra 1440–1590* om livet i Nädendals kloster.

De olika avsnitten präglas av sakkunskap. De företeelser som behandlas sätts i ett större sammanhang, och presentationen av undersökningar koncentreras till skrifter, som tar upp till behandling centrala frågor i svensk medeltidshistoria eller är av metodiskt intresse. De fylliga litteraturhänvisningarna i noterna utgör en ypperlig inkörspport till de senaste resultaten inom svensk medeltidsforskning.

Göran Dahlbäck har fått på sin lott att redovisa de sidor av medeltidsforskningen som kan sägas falla inom ramen för den traditionella historieforskningen. Sålunda ingår i hans framställning såväl social och ekonomisk historia som även politisk historia. I framställningen integreras även den arkeologiska och kulturgeografiska forskningens resultat. Dahlbäck har lyckats väl med sin krävande uppgift. På ett förtjänstfullt sätt och i högre grad än i de övriga avsnittens granskas den svenska utvecklingen mot bakgrunden av internationell forskningsdebatt, och författaren lyfter också fram sådana problemkomplex som väntar på fördjupad eller omprövande behandling.

Dahlbäcks framställning visar att det i Sverige för närvarande inte upplevs som särskilt angeläget att för hög- och senmedeltidens vidkommande utforska Sveriges roll i Östersjöområdet och den svenska expansionen i öster. Detta illustreras t.ex. av att Hain Rebas undersökning *Infiltration och handel. Studier i senmedeltida nordisk baltikumpolitik* från år 1976 inte omnämns.

I avsnittet om konsthistoria av Mereth Lindgren dominerar kyrkoarkitekturen och övrig kyrklig konst. Denna presentation visar åskådligt hur det med konstvetenskaplig metodik är möjligt att belysa medeltids-

människans mentalitet samt medeltida samhällsstrukturer. Åke Andrén åter visar i sitt avsnitt hur resultaten från andra discipliner såsom arkeologi och konsthistoria bidrar till att öka kunskapen om och förståelsen av den kyrkliga utvecklingen.

Av Monika Asztalos presentation av forskningen rörande medeltidens lärda kultur framgår att det i Sverige satsas betydande resurser på ett flertal projekt, som har till syfte att inventera och katalogisera i Sverige bevarade latinska texter från medeltiden samt att utge texteditioner. Thorsten Andersson belyser i sitt avsnitt på ett åskådligt sätt hur man inom fornsvensk språkforskning med hjälp av person- och ortnamnsbeståndet strävar efter att klarlägga organisatoriska och sociala strukturer i det svenska samhället vid övergången från förhistorisk tid till medeltid.

Med *Svensk medeltidsforskning i dag* har den av medeltiden intresserade fått ett behändigt hjälpmedel för att orientera sig i aktuell svensk medeltidsforskning. Översikten kommer säkerligen även att befrämja tvärvetenskaplig behandling av centrala frågekomplex inom medeltidsforskningen. Ett författar- och ett sakregister höjer verkets användbarhet.

Eljas Orrman

Åboländsk kolonisationshistoria

"Finska skären". Studier i åboländsk kulturhistoria utgivna av Konstsamfundet till dess 50-årsjubileum 1990, red. av Kurt Zilliacus. 379 s. Helsingfors 1990.

År 1386 omnämndes de "finska skären" för första gången i skrift. Det var då en beteckning på (Egentliga) Finlands skärgård, den som numera kallas Åbolands skärgård. Åboland är emellertid en sentida beteckning. Den myntades på 1920-talet av Hugo Ekhammar och var ett resultat av sekelskiftets nationalitetsrörelser. Om dessa huvudsakligen svenskspråkiga skärs äldre historia har utkommit en vacker och välskrivna bok. Det är Konstsamfundet som på detta utomordentligt lämpliga sätt manifesterar sin femtioåriga tillvaro. Boken består av fem bidrag, skrivna av företrädare för skilda discipliner. Tapani Tuovinen behandlar området utifrån det arkeologiska perspektivet; bland annat finns en nyttig och grundlig genomgång av de skilda typer av fornlämningar som